

УДК 614.8

Курков О.Б.¹, Марков О.С.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-111м НУ «Запорізька політехніка»

СПОСОБИ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ЗРУЙНУВАННЯ ДАМБ ТА ГРЕБЕЛЬ

Станом на початок ХХІ ст. у світі в результаті технічного зарегулювання стоку річок за допомогою гребель було створено більш як 30 тис. штучних водосховищ загальним об'ємом 1 млн м³, що спричинило затоплення 0,25 % території суходолу.

Вітчизняні гідротехнічні споруди загального призначення, що затримують воду та створюють перепад рівнів води (греблі та дамби), виконують важливі господарські функції і мають велике екологічне значення. Однак світовий досвід показує, що гідроспоруди не бувають цілком надійними. За статистикою, в середньому на 15 тис. великих гідроспоруд припадає 1,5 аварії на рік. Серед основних причин цих катастроф - землетруси, тайфуни, сильні зливи, а також людський фактор, зокрема терористичні атаки. Руйнування гребель та дамб становить небезпеку катастрофічного затоплення, що супроводжується незліченними економічними збитками та людськими жертвами. За кількістю людських жертв аварії на греблях посідають третє місце у світі після авіакатастроф та пожеж, якщо не брати до уваги дорожньо-транспортну статистику.

Як свідчить практика, після 40-50 років експлуатації значно зростає ймовірність пошкодження та аварій на гідроспорудах. У сукупності з існуючими ризиками терористичних атак, проблематика запобігання руйнуванням дамб та гребель, а також захисту населення від наслідків руйнувань є актуальною.

Відповідно пунктів 3 та 4 Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій (далі НС), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841, проводиться обов'язкова (п. 3) загальна (п. 4) евакуація населення із зони катастрофічного затоплення населених пунктів у разі руйнування гідротехнічних споруд, хвиля прориву яких може досягнути зазначених населених пунктів менше ніж за чотири години.

Населення про початок і порядок евакуації оповіщається з використанням сирен місцевих радіотрансляційних мереж і телебачення. Населенню повідомляються місця розгортання збірних пунктів евакуації, строки прибуття на ці пункти, маршрути руху під час евакуації пішим порядком, а також інші відомості, що зумовлюються місцевою обстановкою,

очікуваним масштабом лиха. Отримавши інформацію, населенню необхідно дотримуватись наступних дій:

- зберігати спокій, уникати паніки;
- швидко зібрати документи, коштовності, ліки, продукти та необхідні речі;
- надати допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку, які підлягають евакуації, в першу чергу;
- при можливості негайно залишити зону затоплення;
- перед виходом з будинку вимкнути електрику та перекрити газ, зачинити вікна та двері;
- перевірити, чи немає поблизу потерпілих, надати їм можливу допомогу.

Для безпечного ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт (далі АРІНР) організовується та здійснюється постійний контроль за виконанням рятувальниками заходів безпеки та за потреби надання їм допомоги. З метою надання допомоги підрозділам оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, що виконують АРІНР, формуються та підтримуються в постійній готовності резервні пошуково-рятувальні групи.

Роботи із запобігання повеням та ліквідації їх наслідків умовно поділяються на три етапи:

Перший етап:

- прогноз стихійного лиха;
- організація заходів з мінімізації негативних наслідків НС;
- оповіщення керівників підприємств, установ, організацій та населення;
- аналіз можливої обстановки;
- приведення в готовність сил та засобів для проведення АРІНР, визначення маршрутів евакуації, організація взаємодії;

Другий етап:

- евакуація людей, вивезення матеріальних і культурних цінностей;
- зміцнення дамб та інших гідропоруд;
- наведення переправ;
- організація медичної допомоги та психологічного забезпечення постраждалих;
- організація тимчасового життєзабезпечення людей;

Третій етап:

- відновлення пошкоджених об'єктів життєзабезпечення населення та транспортної інфраструктури;
- відновлення житлового фонду.

Таким чином, державою України передбачено проведення усіх необхідних заходів для захисту населення під час руйнування дамб та гребель.